

Antoni Chronowski, Maciej Klakla, Zbigniew Powązka, Jerzy Żabowski

Wspomnienie o profesorze Bogdanie Janie Noweckim

W dniu 26 listopada 2020 roku dydaktyka matematyki w Polsce poniosła znaczącą stratę. Odszedł od nas emerytowany profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, doktor habilitowany Bogdan Jan Nowecki, jeden z pierwszych samodzielnych pracowników naukowych w zakresie kształtowania koncepcji uczenia się i nauczania matematyki, przedstawiciel krakowskiej Szkoły Dydaktyki Matematyki, środowiska naukowo-badawczego skupionego wokół idei rozwijanych przez prof. Zofię Krygowską i jej współpracowników w Wyższej Szkole Pedagogicznej w drugiej połowie dwudziestego wieku.

Bogdan Jan Nowecki urodził się 2 sierpnia 1934 roku w Oleśnicy, w województwie świętokrzyskim, w siedmioosobowej rodzinie Katarzyny i Szczepana Noweckich, prowadzących niewielkie gospodarstwo rolne. Po ukończeniu szkoły podstawowej w roku 1949 w rodzinnej miejscowości, wstąpił do Liceum Pedagogicznego w Busku – Zdroju, które ukończył z wyróżnieniem w 1953 roku. Wybór szkoły średniej, która zapewniała stypendium i internat, okazał się trafny. W liceum zarysowały się bowiem wyraźnie Jego zainteresowania matematyką i nauczaniem. Otrzymując świadectwo dojrzałości wiedział, że chce być nauczycielem matematyki, co zdecydowało o wyborze uczelni wyższej i kierunku studiów: Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, kierunek matematyka. Studia ukończył w 1957 roku z dyplomem magistra matematyki i w tym samym roku rozpoczął pracę w szkole, na początku podstawowej, następnie w liceach Krakowa, a dokładniej Nowej Huty. Od początku pracy zawodowej utrzymywał kontakty z macierzystą uczelnią, ściślej mówiąc z prof. Anną Zofią Krygowską, która skupiała wokół siebie aktywnych i ambitnych nauczycieli matematyki. Kiedy w roku 1961 zaproponowała mu asystenturę w Katedrze Dydaktyki Matematyki, przyjął propozycję natychmiast, mimo że, wiązało się to z ograniczeniem pracy zarobkowej, gdyż trzeba było znacznie pogłębić wiedzę wyniesioną z uczelni.

Tak więc od roku 1962 pracuje prof. Nowecki w WSP (Wyższej Szkole Pedagogicznej, obecnie Uniwersytet Pedagogiczny, wcześniej Akademia Pedagogiczna) w Krakowie, przechodząc w niej wszystkie stopnie kariery naukowej od asystenta

do profesora, najpierw ciągle jako uczeń prof. A. Z. Krygowskiej, następnie Jej współpracownik, wreszcie kontynuator i następca. Ale to było znacznie później. W roku 1969 na wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku broni pracę doktorską zatytułowaną *Pojęcie dowodu i dowodzenia w nauczaniu szkolnym*, napisaną pod kierunkiem prof. Anny Zofii Krygowskiej. Był to drugi doktorat z dydaktyki matematyki od roku 1950, w którym ten stopień uzyskała sama Profesor (pierwszy otrzymał prof. Stefan Turnau w 1968 roku).

Habilitował się prof. Nowecki na wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, w roku 1979. Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie dydaktyki matematyki uzyskał na podstawie rozprawy p.t. *Badania nad efektywnością kształtowania pojęć twierdzenia i dedukcji u uczniów klas licealnych w zmodernizowanym nauczaniu matematyki*.

Pracę dydaktyczną, naukową, organizacyjną i społeczną w uczelni łączył z pracą nauczyciela matematyki, w różnych typach szkół. Dzięki temu mógł w praktyce weryfikować idee, pomysły i projekty dydaktyczne wypracowywane w Katedrze Dydaktyki Matematyki. W okresie pracy w uczelni, w latach 1962–1971 pracował także w szkole podstawowej, w czterech liceach ogólnokształcących, w tym jednym dla pracujących (oczywiście nie równocześnie). Oprócz macierzystej uczelni w Krakowie prowadził też zajęcia w I Studium Nauczycielskim w Krakowie, w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach, w Kolegium Nauczycielskim w Bielsku Białej i od roku 1999 w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku. Ciekawe doświadczenie dydaktyczne i naukowe zdobył pracując na stanowisku profesora, przez trzy lata w Centre Universitaire de Tiaret w Algierii (1984 – 1987).

Jednym z ważnych rezultatów pracy dydaktycznej w macierzystej uczelni jest wypromowanie ponad 360 magistrów matematyki. Badania naukowe Profesora koncentrowały się wokół zagadnień rozumienia pojęć matematycznych na różnych poziomach kształcenia oraz problemów kształcenia nauczycieli matematyki. Opublikował ponad 200 prac naukowych, popularno-naukowych i wdrożeniowych z zakresu dydaktyki matematyki i pedeutologii, w tym dwie książki, nie licząc podręczników szkolnych. Zredagował wiele wydawnictw zbiorowych, w tym cztery tomy *Wykładów telewizyjnych dla nauczycieli matematyki*.

Na szczególne podkreślenie zasługuje opracowanie koncepcji nauczania matematyki, opartej na współczesnych osiągnięciach dydaktyki tej dyscypliny i jej wdrożenie do praktyki szkolnej w postaci dwóch obszernych projektów dydaktycznych pod nazwą *Błękitna Matematyka* (1994–1997) i *Nowa Błękitna Matematyka* (1998–2000). Każdy z projektów obejmował zestaw materiałów do nauczania matematyki odpowiednio w szkole podstawowej (pierwszy) oraz w szkole podstawowej i gimnazjum (drugi), złożony z programu nauczania, podręcznika i zeszytów ćwiczeń dla każdej klasy, przewodnika dla nauczyciela i dodatkowych materiałów dydaktycznych. Obydwa projekty, obejmują w sumie ponad 60 pozycji książkowych opracowanych pod kierunkiem Profesora przez 15 osobowy zespół pracowników Instytutu Matematyki, wydanych przez wydawnictwo Kleks w Bielsku-Białej.

Te ważne dokonania w sferze ulepszania i modernizacji nauczania matematyki nie byłyby możliwe bez ogromnego zaangażowania się Profesora w działalność naukową w zakresie tworzącego się międzynarodowego ruchu na rzecz reformowania i doskonalenia nauczania matematyki. Jako członek Międzynarodowej Komisji do Studiowania i Doskonalenia Nauczania Matematyki (CIEAEM) uczestniczył aktywnie w wielu międzynarodowych konferencjach (Belgia, Bułgaria, Finlandia, Francja, Grecja, Jugosławia, Portugalia, RFN, Włochy), organizował i prowadził wykłady telewizyjne dla nauczycieli, wykłady i warsztaty na kursach i konferencjach doształcających i doskonalących nauczycieli tego przedmiotu. Od śmierci prof. Anny Zofii Krygowskiej (1988) prowadził (wspólnie z prof. Stefanem Turneauem do 2004, a następnie do roku 2009 z prof. Maciejem Klakłą) Ogólnopolskie Seminarium Naukowe im. A. Z. Krygowskiej poświęcone dydaktyce matematyki. Współpraca z młodymi adeptami badań tych zagadnień zaowocowała wypromowaniem 9 doktorów nauk matematycznych w zakresie ich dydaktyki. To z Jego inicjatywy podjęto organizację dorocznych Szkół Dydaktyków Matematyki dla kadry pracowników uczelni kształcających nauczycieli matematyki. Konferencje te odbywają się systematycznie od 1981 roku do tej pory (z przerwą w latach 1996–2002). Organizacja pierwszych 10 takich Szkół jest Jego dziełem.

Zmysł organizacyjny, solidność i głębokie zaangażowanie we wszystko, czym się zajmował powodowały, że powierzano mu wiele istotnych prac organizacyjnych i administracyjnych w macierzystej uczelni. W latach 1978–1984 był Dyrektorem Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauczycielskich, a funkcję dziekana Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Technicznego pełnił w latach 1975–1981, będąc jednocześnie członkiem Senatu Uczelni, pracując w wielu komisjach uczelnianych i kierując w Instytucie Matematyki Zakładem Matematycznego Kształcenia Nauczycieli. Był jednym z inicjatorów owocnej, wieloletniej współpracy Instytutu ze Szkołą Wyższą im. Pawła Włodkowica w Płocku w zakresie prowadzenia Studiów Podyplomowych z Matematyki, pełniąc tam przez wiele lat funkcję przewodniczącego Rady Naukowej, nawet po przejściu na emeryturę. W 1991 roku został po raz pierwszy wybrany przez pracowników na stanowisko dyrektora Instytutu Matematyki w ówczesnej Wyższej Szkole Pedagogicznej i stanowisko to piastował nieprzerwanie do roku 2006, do swojego odejścia na emeryturę. O poparciu pracowników Instytutu Matematyki w kolejnych wyborach na dyrektora Instytutu Matematyki zadecydował sposób sprawowania urzędu, kultura osobista i życzliwy, choć wymagający stosunek tak do siebie, jak i do pracowników oraz dbałość o wizerunek Instytutu na forum uczelni i w środowisku nauczycieli matematyki.

Za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne uzyskał prof. Nowecki kilka nagród Rektora Akademii Pedagogicznej w Krakowie i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach, a także kilka nagród Ministra. Angażował się z powodzeniem w działalność na rzecz kształcenia i doształcania nauczycieli matematyki. Przez szereg lat przewodniczył Radzie Naukowej Kolegium Nauczycielskiego w Bielsku Białej oraz Międzywojewódzkiej Komisji do spraw Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli przy Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Krakowie. Stąd Odznaka Honorowa za Zasługi dla Województwa Białskiego, czy Nagroda Kuratora, a także Złota Odznaka za Pracę Społeczną dla Miasta Krakowa.

Ma profesor Nowecki następujące odznaczenia i medale: Srebrny i Złoty Krzyże Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Pamiątkowy Medal WSP i AP w Krakowie oraz Medal SWPW w Płocku.

Profesor Bogdan Jan Nowecki zostanie zapamiętany jako człowiek, którego działalność zarówno w Uczelni, jak i poza nią, nacechowana była stałą troską zarówno o rozwój placówki, którą kierował, o rozwój naukowy pracowników, jak i dbałością o ich warunki ekonomiczne i socjalne. Jego działania wynikały z szerokiej i dalekowzrocznej wizji rozwoju Instytutu Matematyki, Wydziału, Uczelni; wizji związanej z głębokim rozumieniem problemów edukacyjnych.

*Instytut Matematyki
Uniwersytet Pedagogiczny
ul. Podchorążych 2
PL-30-084 Kraków
e-mail: antoni.chronowski@interia.pl
e-mail: maciejklakla@gmail.com
e-mail: zpowazka@gmail.com*

*Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza
im. W. Pola w Lublinie
e-mail: jurek.zabowski@gmail.com*